

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

СІДОРОВ МИХАЙЛО ВАДИМОВИЧ

УДК 339.56 (477:71)

**УКРАЇНСЬКО-КАНАДСЬКІ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ
ЯК ГЕОЕКОНОМІЧНИЙ ВЕКТОР ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ
СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ**

Спеціальність 08.00.02 – світове господарство
і міжнародні економічні відносини

Автореферат дисертації
на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2017

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі міжнародних економічних відносин Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор географічних наук, професор
Голіков Артур Павлович,
Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна
Міністерства освіти і науки України,
професор кафедри міжнародних економічних
відносин

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Журба Ігор Євгенович,
Хмельницький національний університет
Міністерства освіти і науки України,
завідувач кафедри міжнародної інформації
та країнознавства

кандидат економічних наук, доцент
Дугінець Ганна Володимирівна,
Київський національний
торговельно-економічний університет
Міністерства освіти і науки України,
докторант кафедри міжнародних економічних
відносин

Захист відбудеться «29» вересня 2017 року о 13 годині 00 хв. на засіданні спеціалізованої вченої ради К 64.051.25 у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна за адресою: 61022, м. Харків, майдан Свободи, 6, ауд. 234.

З дисертацією можна ознайомитись у Центральній науковій бібліотеці Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна за адресою: 61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.

Автореферат розісланий «29» серпня 2017 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради
кандидат економічних наук, доцент

Н. І. Гончаренко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Посилення взаємозалежності економік країн та інтенсифікація інтеграційних процесів у глобальних умовах розвитку зумовили трансформацію їх зовнішньоторговельних відносин.

Україна, яка внаслідок виходу з колишнього Радянського Союзу втратила й продовжує втрачати економічні зв'язки зі своїми торговельно-економічними партнерами минулого періоду, намагається встановлювати й розвивати міжнародні економічні відносини в нових умовах і з новими партнерами. При цьому в геоекономічній зовнішній стратегії вона чітко визначилася з євроінтеграційним напрямком свого розвитку. У контексті євроінтеграційного вибору Україна увійшла до зони вільної торгівлі з Євросоюзом, стала його асоційованим членом, намагається розширювати стосунки з іншими передовими країнами світу на всіх континентах планети. До однієї з таких країн можна віднести Канаду – країну з традиційними демократичними цінностями та високим рівнем соціально-економічного розвитку.

Позитивний досвід соціально-економічного розвитку країни може бути корисним для запозичення Україною в її реформах та реалізації внутрішньої й зовнішньої економічної політик. Тому дослідження питань, що пов'язані з двосторонніми торговельно-економічними відносинами між Україною й Канадою в контексті дії Угоди про вільну торгівлю, її розширення, вдосконалення, а також взаємного запозичення позитивного досвіду соціально-економічного розвитку є актуальними в науковому й практичному відношеннях.

Проблеми, що пов'язані з розвитком та трансформацією міжнародних економічних відносин та питаннями регулювання торговельно-економічних відносин розглядаються в роботах вітчизняних вчених – В. Білоруса, В. Будкіна, І. Бураковського, А. Голікова, В. Гончаренка, І. Грабинського, О. Довгаль, Г. Дугінець, І. Журби, Ю. Макогона, В. Мацуки, Н. Мешко, Я. Олійника, Т. Орехової, О. Петкової, І. Пузанова, А. Румянцева, Є. Савельєва, А. Філіпенка, В. Шевчука, Я. Шляхової, С. Циганова, С. Якубовського та ін.

Серед зарубіжних вчених дослідження теоретичних засад зовнішньоторговельних відносин знайшли своє відображення у працях А. Сміта, Д. Рікардо, Д. Дюерті, М. Йовановича, А. Косбея, П. Кругмана, Шт. Линдера, П. Ліндєрта, В. Молла, М. Портера, З. Роберт, Р. Робертсона, С. Сіделі, Дж. Стігліца, М. Фезерстоуна та ін.

Фахівцями з питань зовнішньої політики України, зокрема М. Дойчик, Е. Баран, визначено коло зовнішньоекономічних пріоритетів України та головні напрямки співробітництва України і Канади.

Серед канадських науковців, що займаються питаннями двосторонніх зовнішньоторговельних відносин Канади з іншими країнами, слід відзначити: М. Веолла, Х. Горга, Б. Муракози, Р. Неллєрта, Х. Раффа, А. Стоянова, Н. Шмитта та інших. Проте, не дивлячись на велику кількість праць вітчизняних й зарубіжних вчених з міжнародних торговельно-економічних відносин, такі роботи стосовно України й Канади практично відсутні.

Євроінтеграційний вектор зовнішніх спрямувань України, пошук нових перспективних торговельних партнерів та незначна кількість праць з двосторонніх торговельно-економічних відносин між нею й Канадою в умовах створення зони вільної торгівлі свідчить про необхідність подальших розробок, пошуку шляхів вдосконалення та розвитку двосторонніх відносин, визначення заходів оптимізації торговельних зв'язків між двома країнами, їх оцінки та наукового обґрунтування для подальшого використання в інтересах соціально-економічного розвитку обох країн, що й зумовило вибір теми дисертаційної роботи, постановку мети й завдань дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри міжнародних економічних відносин Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та в рамках науково-дослідної теми «Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних економічних відносин» (номер державної реєстрації – 0116U001990), у межах якої здійснено розробку науково-практичних рекомендацій щодо розбудови українсько-канадських торговельно-економічних відносин як геоекономічного вектору зовнішньоекономічної стратегії України (довідка № 86-03/2017 від 06.03.2017 р.).

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є поглиблення теоретико-методичних засад дослідження розвитку двосторонніх українсько-канадських торговельно-економічних відносин та обґрунтування механізму їх оптимізації в контексті реалізації геоекономічного вектору зовнішньоекономічної стратегії України. Відповідно до мети дослідження в дисертаційній роботі поставлені й вирішені наступні завдання:

- дослідити наукове підґрунтя та генезу формування двосторонніх торговельно-економічних відносин;
- систематизувати вектори зовнішньоекономічних стратегій з позицій глобальних умов розвитку;
- узагальнити та обґрунтувати методичний інструментарій дослідження двосторонніх торговельно-економічних відносин;
- охарактеризувати соціально-економічні передумови розвитку торговельно-економічних відносин України й Канади;
- провести компаративний аналіз національних економік України й Канади в контексті їх участі у міжнародному поділі праці;
- оцінити чинники розвитку українсько-канадських торговельно-економічних відносин у сучасній системі світогосподарських зв'язків;
- визначити потенціал розвитку українсько-канадських торговельно-економічних відносин у контексті їх зовнішньоекономічної стратегії;
- розробити механізм оптимізації торговельно-економічних відносин України з Канадою в умовах асиметричності торговельних систем.

Об'єктом дослідження є двосторонні торговельно-економічні відносини між Україною та Канадою.

Предметом дослідження – теоретичні та науково-практичні засади розвитку торговельно-економічних відносин між Україною та Канадою в

контексті реалізації геоекономічного вектору зовнішньоекономічної стратегії України.

Методи дослідження. У дисертаційній роботі використовувалися такі загальнонаукові методи дослідження, як синтез історичного і логічного методів, що забезпечує конкретно-історичний характер дослідження в часових рамках (п 1.1, 1.2); статистичні методи та метод компаративного аналізу (при оцінці передумов розвитку торговельно-економічних відносин України й Канади та дослідженні національних економік України й Канади з позицій їх участі у міжнародному поділу праці та рівнів їх розвитку – розділ 2 та п. 3.1); історичний метод (при здійсненні ретроспективного аналізу розвитку двосторонніх відносин – п. 2.3); порівняльний та статистичний методи при дослідженні тенденцій розвитку зовнішньої торгівлі України та Канади, прогнозування (п. 2.3; 3.1; 3.2), порівняльно-описовий (при аналізі характеристики структури, обсягів і динаміки зовнішньої торгівлі України та Канади – п. 2.3); системний аналіз (при розробці механізму її реалізації – п. 3.2); тренд-аналіз (при визначенні перспектив та основних тенденцій розвитку двосторонніх економічних відносин, розділ 3); економіко-математичне моделювання (для кластерного, факторного, кореляційного та канонічного аналізу торговельних потоків між країнами на сучасному етапі – п. 2.3, 3.1, 3.2); графічний і табличний – для побудови графічних зображень і наочної демонстрації одержаних результатів – розділи 1, 2, 3.

Інформаційною та статистичною базами дисертаційної роботи є монографічні дослідження вітчизняних та зарубіжних економістів, офіційні статистичні та аналітичні матеріали міжнародних організацій (МВФ, ОЕСР, СОТ); постанови урядових органів Канади та України; статистичні матеріали Національної статистичної агенції Канади, Державної служби статистики України, Центру міжнародної торгівлі, рейтингу глобальної конкурентоспроможності, рейтингу сприяння торгівлі.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у поглибленні теоретико-методичних засад дослідження розвитку двосторонніх українсько-канадських зовнішньоторговельних відносин та обґрунтуванні механізму їх оптимізації в контексті реалізації євроінтеграційних спрямувань України.

Конкретні наукові результати, що розкривають особистий внесок автора у розробку проблеми, яка досліджується, і характеризують наукову новизну роботи, полягають у наступному:

удосконалено:

– організаційно-економічні засади дослідження з розвитку українсько-канадських торговельно-економічних відносин, а саме розроблено механізм оптимізації торговельно-економічних відносин України з Канадою, основними цілями якого є поглиблення та розширення співробітництва між країнами; скасування існуючої асиметрії торговельного балансу; збільшення обсягів загального товарообігу; зростання частки товарів з високою доданою вартістю; вихід українських підприємств на нові ринки збуту; галузеву та виробничу кооперацію, що обґрунтовані певними засобами, факторами й заходами оптимізації, а також економічними, адміністративними та політичними

методами регулювання двосторонніх відносин і узгоджуються зі стратегічними напрямами розвитку України до 2020 р.;

– науково-методичне обґрунтування взаємозалежності між експортом та імпортом в українсько-канадських відносинах з використанням макроекономічного багатофакторного аналізу на основі методу канонічних кореляцій, що дозволило виявити найвпливовіші товарні позиції з експорту вітчизняних товарів до Канади, а також з імпорту канадських товарів до України та їх прогнозні значення на трирічний перспективний період (з 2017 по 2019 рр.), які визначають найефективніші тенденції розвитку двосторонніх торговельно-економічних відносин між Україною та Канадою;

– концептуальні основи дослідження розвитку торговельно-економічних відносин України та Канади, а саме розроблено наукову базу обґрунтування комплексу спеціалізованих заходів з оптимізації потенціалу розвитку українсько-канадських торговельно-економічних відносин на основі аналізу Угоди про вільну торгівлю між ЄС та Канадою (СЕТА), Угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС (DCFTA), Угоди про вільну торгівлю між Україною й Канадою (CUFTA), Угоди про вільну торгівлю між Канадою та США (НАФТА), порівняльного аналізу складових індексу глобальної конкурентоспроможності як основних напрямів розвитку торговельно-економічних відносин України та Канади в контексті дії сучасних гео економічних векторів, а саме, реформування державного управління для реалізації державної політики, спрямованої на суспільний сталий розвиток, стабілізація фінансового ринку України та відповідне покращення інвестиційного потенціалу, підвищення ефективності українського ринку праці через реалізацію освітнього потенціалу населення, трудової, професійної та територіальної мобільності, формування сучасних навичок ведення бізнесу, що базуються на принципах прозорості та глобального мислення з поступовою перебудовою бізнес-системи України, пільговий доступ до участі у державних закупівлях на урядовому рівні відкриття Канадою ринку товарів для українських експортерів, тощо;

набуло подальшого розвитку:

– науково-методичний інструментарій дослідження торговельно-економічних відносин розвитку економік України та Канади, їх зовнішньоекономічної складової та умов ведення міжнародної торгівлі, що дозволило визначити й кількісно оцінити асиметричність їх розвитку за низкою параметрів та виявити чинники негативного впливу на розвиток двосторонніх відносин у кожній з країн в умовах глобальної нестабільності;

– понятійно-категоріальний апарат дослідження авторським уточненням терміну «двосторонні торговельно-економічні відносини», який пропонується трактувати як взаємну торгівлю двох країн, що базується на положеннях класичної теорії торгівлі А. Сміта й Д. Рікардо та стандартної моделі міжнародної торгівлі й, на відміну від існуючих визначень, полягає в балансі сукупного попиту та пропозиції в системі експортно-імпортних відносин між двома країнами;

– методичний підхід до дослідження двосторонніх торговельно-економічних відносин за рахунок виокремлення трьох етапів їх розвитку (аналіз торговельно-економічних зв'язків, визначення пріоритетів розвитку та формування стратегічних перспектив з урахуванням зовнішньоекономічних стратегій), що дає змогу коригувати очікувані результати послідовно після кожного етапу в залежності від вибору основних складових оцінювання з метою підвищення ефективності двосторонньої співпраці.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в тому, що викладені автором у дисертаційній роботі теоретичні положення та практичні рекомендації забезпечують основу для подальших досліджень зовнішньоторговельних відносин між Україною та Канадою й можуть бути використані при розробці заходів економічної політики цих країн. Основні результати дисертаційної роботи доведено до рівня концептуальних положень, стратегічних напрямів, механізмів, заходів і пропозицій та використано в практиці регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Наукові розробки та висновки автора впроваджено в діяльність Департаменту міжнародного співробітництва Харківської міської ради при визначенні динаміки та передумов українсько-канадських торговельно-економічних відносин, при аналізі проблем включення м. Харкова у світові інтеграційні процеси (довідка № 01-01-21 від 10.03.2017 р.); Публічного Акціонерного Товариства «Східно-Український Банк «ГРАНТ» при розробці нових бізнес-рішень та напрямів розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства (довідка №849/1 від 15.03.2017 р.)

Матеріали і результати дисертаційного дослідження використовуються у навчальному процесі при викладанні дисциплін «Міжнародні економічні відносини», «Світове господарство», «Економіка України», «Теорія і практика зовнішньої торгівлі» у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна, що дозволило істотно поліпшити якість підготовки студентів за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини», збагатити лекційний матеріал, активізувати семінарські заняття й значно розширити та поглибити знання студентів, що вивчають відповідні курси (довідка №87-03/2017 від 10.03.2017 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаною науковою роботою. Наукові положення, висновки і рекомендації, які викладені в дисертації і публікаціях і виносяться на захист, отримані автором самостійно.

Апробація результатів дисертації. Основні наукові положення та висновки, отримані в результаті дисертаційного дослідження, доповідалися автором і отримали схвалення на міжнародних науково-практичних семінарах та конференціях, а саме: круглому столі «Глобальні проблеми і світовий економічний розвиток» (24 квітня 2014 р., м. Київ), X науково-практичній конференції молодих вчених «Актуальні проблеми світового господарства та міжнародних економічних відносин» (3 квітня 2015 р., м. Харків); XV Міжнародному науковому конгресі «Публічне управління: стратегія реформ 2020» (23 квітня 2015 р., м. Харків), IV міжнародній науково-практичній конференції «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (18 вересня 2015 р., м. Одеса), III Міжнародній науково-практичній конференції

«Глобальные проблемы экономики и финансов» (30 вересня 2015 р., м. Київ-Прага-Відень), Міжнародній науково-практичній конференції «Геостратегічні пріоритети України в політичній, економічній, правовій та інформаційній сферах» (15 жовтня 2015 р., м. Київ), XI науково-практичній конференції молодих вчених «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» (25 березня 2016 р., м. Харків), IV міжнародному молодіжному форумі «Україна у світі, світ про Україну» (25 березня 2016 р., м. Київ), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Міжнародний бізнес як фактор розвитку» (21 квітня 2016 р., м. Харків).

Публікації. Основні положення і результати дослідження викладені автором у 21 науковій праці, з яких: 2 розділи у колективних монографіях, 11 статей в наукових фахових виданнях, у тому числі наукометричних, 1 стаття в іноземному науковому виданні, 8 тез доповідей у матеріалах наукових конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 22,91 д.а., з яких особисто здобувачеві належить 12,02 д.а.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (201 найменування на 19 сторінках, в тому числі – 79 електронних) та 5 додатків. Зміст дисертації викладено на 214 сторінках друкованого тексту, включаючи 27 таблиць і 54 рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, сформульовані мета і завдання дослідження, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну і практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі «**Теоретико-методичні засади дослідження торговельно-економічних відносин країн у контексті їх зовнішньої геоекономічної стратегії**» досліджено наукове підґрунтя та охарактеризовано генезу формування двосторонніх торговельно-економічних відносин; визначено вектори зовнішньоекономічних стратегій з позицій глобальних умов розвитку; обґрунтовано методичні засади дослідження двосторонніх торговельно-економічних відносин країн у контексті їх зовнішньої геоекономічної стратегії.

Теоретичне узагальнення вітчизняних й зарубіжних наукових джерел свідчить, що в основному поняття «двосторонні торговельно-економічні відносини» ототожнюються з поняттям «міжнародні торговельно-економічні відносини», лише в англійських джерелах має місце певна диференціація цих понять. Дослідження зовнішньоекономічних відносин на рівні двох країн довели, що між поняттями «міжнародні торговельно-економічні відносини» та «двосторонні торговельно-економічні відносини» є суттєві відмінності. Так, двосторонні торговельно-економічні відносини, спираючись на міжнародне право та положення СОТ, на відміну від міжнародних торговельно-економічних відносин, використовують також національні нормативно-правові документи та базуються на положеннях стандартної моделі міжнародної торгівлі, сутність якої полягає в балансі сукупного попиту та пропозиції, що показує, яку

кількість імпортного товару необхідно купувати країні, щоб мотивувати її продавати інші товари на експорт. Виходячи з викладеного, сформульовано авторське визначення поняття «двосторонні торговельно-економічні відносини», під яким розуміється взаємна торгівля двох країн, що базується на положеннях класичної теорії торгівлі А. Смита і Д. Рікардо та стандартної моделі міжнародної торгівлі й полягають у балансі сукупного попиту та пропозиції в системі експортно-імпортних відносин між двома країнами.

У результаті дослідження наукових джерел щодо моделей розвитку країн в умовах міжнародної інтеграції та стратегій розвитку суспільства зроблено висновок, що національні стратегії розвитку в сучасних умовах поглиблення міжнародного поділу праці, зміцнення й поширення інтеграційних процесів, інтернаціоналізації національних економік та прискорення процесу глобалізації розробляються й здійснюються, виходячи з інтересів і можливостей країни, але з урахуванням впливу міжнародних факторів, оскільки національні економіки є елементами системи світового господарства, залежать та впливають одна на одну. Обґрунтовано, що країни з більш низьким соціально-економічним рівнем у двосторонніх торговельно-економічних відносинах мають надавати пріоритет експортноорієнтованій моделі розвитку, що зумовлює більш економічно розвиненого партнера використовувати інструменти торгових відносин (пільгові мита, номенклатура товарів та послуг, квоти й ін.) задля створення сприятливих можливостей для інтенсифікації двосторонніх торговельно-економічних відносин.

З метою реалізації комплексного підходу до аналізу експортно-імпортних відносин між двома країнами у роботі запропоновано й обґрунтовано методичний підхід до дослідження двосторонніх торговельно-економічних відносин, особливістю якого є використання різноманітного інструментарію і наявність прямих та зворотних зв'язків між трьома етапам (аналіз торговельно-економічних зв'язків, визначення пріоритетів розвитку, формування перспектив з урахуванням зовнішньоекономічних стратегій), що формують послідовність дослідження та дають змогу коригувати очікувані результати в залежності від вибору основних складових оцінювання торговельно-економічних відносин (рис. 1).

Таким чином, у ході дослідження зроблено висновок, що систематизація теоретичних підходів щодо вивчення двосторонніх торговельно-економічних відносин та умов їх формування створюють необхідну науково-методичну базу для обґрунтування гео економічного вектору в зовнішній торгівлі між країнами та зумовлює необхідність розробки новітніх підходів до аналізу двосторонніх торговельно-економічних відносин з визначенням організаційно-економічних засад формування механізму їх оптимізації.

У другому розділі роботи «**Українсько-канадські торговельно-економічні відносини та складові їх розвитку**» охарактеризовано соціально-економічні передумови розвитку торговельно-економічних відносин України й Канади; проведено компаративний аналіз національних економік України й Канади в контексті їх участі у міжнародному поділі праці; оцінено чинники розвитку українсько-канадських торговельно-економічних відносин у сучасній

системі світогосподарських зв'язків.

Рис. 1. Методичний підхід до дослідження двосторонніх торговельно-економічних відносин [Розроблено автором]

У ході дослідження встановлено, що Україна і Канада мають значні територіальні й природні ресурси, що слугують факторами виробництва для забезпечення їм конкурентних переваг на світовому ринку у відповідних галузях економіки й здійснення певних накопичень капіталу для подальшої динаміки. Ці чинники Канада свого часу, на відміну від України, успішно використала для соціально-економічного розвитку, завдяки чому її економіка досягла високої конкурентоспроможності на світових ринках, забезпечила позитивний зовнішньоторговельний баланс та накопичення капіталу для переходу до наступних стадій свого розвитку.

Проведений автором компаративний аналіз участі України та Канади у міжнародному поділі праці за 12 показниками (динаміка населення; темпи зростання ВВП; розмір номінального ВВП; розмір ВВП за ПКС; темпи

зростання обсягу промислового виробництва; рівень інфляції; рівень безробіття; обсяг експорту; обсяг імпорту; державний борг; пряме іноземне інвестування економіки; місце в міжнародних рейтингах) довів, що зовнішня торгівля Канади характеризується зростаючою динамікою та наявністю високого експортного потенціалу, основу якого складають видобувні галузі. Однак, на відміну від України, Канада відрізняється високим технологічним рівнем розвитку цих галузей і високою загальнонаціональною продуктивністю праці. Зроблено висновок, що на даний час склалася значна асиметрія в основних макроекономічних показниках та світових рейтингах між Канадою й Україною.

У результаті дослідження встановлено, що системи зовнішньої торгівлі Канади та України мають спільні особливості: сировино-паливну спеціалізацію, високу залежність від певної країни або угруповання (Канада від США й ЄС, Україна – від ЄС і РФ), незначну географічну диверсифікацію і, як наслідок, переважно від'ємне торговельне сальдо; що сприяє нестабільності експортно-імпортних потоків та їх значній залежності від кон'юнктури на світових ринках. Обґрунтовано, що шляхом подолання цього становища є розширення географічної структури експорту, яке передбачає вихід на нові ринки збуту та диференціацію експорту (наприклад, за рахунок розширення експортних можливостей сфери послуг).

Проведений у роботі PESTEL-аналіз зовнішньоекономічної діяльності Канади довів, що, незважаючи на зацікавленість Канади у розвитку співпраці з іншими країнами, залишаються проблеми, які стримують динаміку її зростання, а саме, різний рівень фінансування провінцій формують значну диверсифікацію доходів населення та збільшують політичну нестабільність; висока частка енергоносіїв у структурі експорту та суттєве зниження світових цін призводять до погіршення торговельного балансу, а незначна кількість торговельних партнерів знижує перспективи його зростання.

На основі результатів PESTEL-аналізу зовнішньоекономічної діяльності України виявлено, що вона здійснюється під впливом: довготривалого політичного конфлікту, ускладненого військовими діями; необхідністю пошуку нових ринків збуту; відсутністю дієвого реформування майже всіх сфер економіки країни; застарілістю інфраструктури та технологічного потенціалу; нестабільністю фінансового ринку та високого рівня непрозорості економіки; без урахування глобальних викликів сучасності і супроводжується накопиченням проблем, які негативно впливають на загальний стан і розвиток української економіки.

У ході дослідження проведено аналіз двосторонніх торговельних потоків, який показав, що з 2001 по 2015 рр. їх загальний обсяг між країнами збільшився майже у 5 разів (з 51,5 млн. дол. США у 2001 р. до 236,4 млн. дол. США у 2015 р.), але розрахунок автором взаємних часток у товарообігу країн свідчить, що частка Канади у загальному експорті України в середньому за досліджуваний період складає лише 0,18% (рис. 2). Подібна ситуація свідчить про те, що країни не є суттєвими торговельними партнерами, при тому, що в

товарній структурі експорту та імпорту кожної з них є товари, які можуть підвищити загальний товарообмін між країнами.

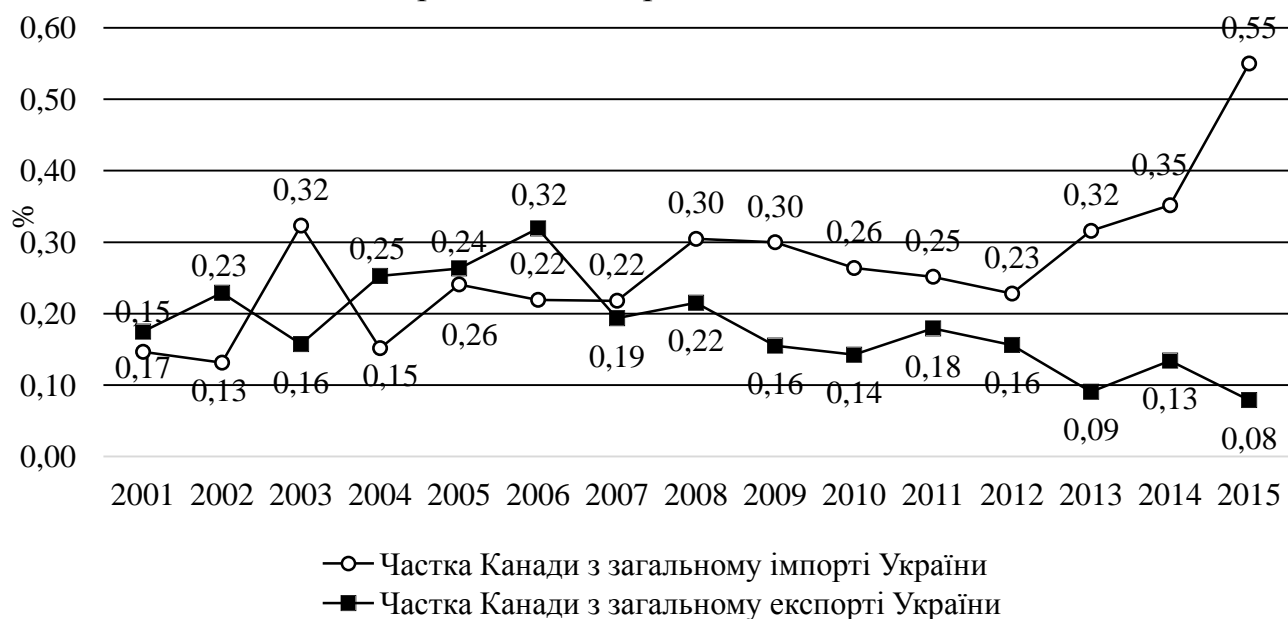

Рис. 2. Частка Канади у загальному експорті та імпорті України
[Розраховано автором]

За результатами проведеного кластерного аналізу торговельного балансу між Україною та Канадою за період 2002-2016 рр. виокремлено найбільш представницькі товарні групи й номенклатуру товарів у межах кожної групи, які є взаємозамінними. Дослідження їх участі в торговельному балансі за допомогою факторного аналізу дозволило виявити товарні позиції, які мають найбільший вплив на його формування, та кількісно оцінити рівень їх впливу. Так, група «сільськогосподарська сировина нетваринного походження» має коефіцієнт впливу 0,85; група «продукція на основі деревини» – 0,84; група «інші промислові товари» – 0,82; група «природні матеріали, копалини та вироби з них» – 0,8.

Проведений автором компаративний аналіз умов торгівлі та її конкурентоспроможності в глобальних умовах розвитку з використанням даних The Global Enabling Trade Report 2016 сприяв висновку щодо асиметричності торговельних систем досліджуваних країн. З'ясовано, що, Україна значно поступається Канаді за більшістю складових конкурентоспроможності торгівлі, крім доступу до внутрішнього та зовнішні ринки, причинами чого є відсутність ефективної роботи митниці; значні витрати часу на оформлення імпортованих товарів; незаконні платежі та загальна непередбачуваність експортно-імпортованих операцій; низька якість транспортних шляхів та низький рівень захисту інтелектуальних прав. Таким чином, аналіз рейтингу сприяння торгівлі в Україні та Канаді довів, що країни займають протилежні позиції стосовно залучення до світової торгівлі та, за рідкими виключеннями, мають різні тренди розвитку.

За результатами комплексного аналізу українсько-канадських торговельно-економічних відносин зроблено загальний висновок, що двосторонні торговельно-економічні відносини між Україною та Канадою потребують дієвих механізмів їх інтенсифікації, які мають базуватися на

заходах з оптимізації та перспективних векторах розвитку торговельно-економічних відносин країн у контексті їх зовнішньоекономічної стратегії.

У третьому розділі роботи «**Стратегічні напрями підвищення ефективності торговельно-економічних відносин України та Канади**» визначено потенціал розвитку українсько-канадських торговельно-економічних відносин у контексті їх зовнішньої гео економічної стратегії; запропоновано механізм оптимізації торговельно-економічних відносин України з Канадою в умовах асиметричності торговельних систем.

З метою виокремлення та обґрунтування заходів оптимізації потенціалу розвитку українсько-канадських торговельно-економічних відносин визначено вектори розвитку торговельно-економічних відносин України та Канади в контексті дії їх зовнішніх гео економічних стратегій, Угоди про вільну торгівлю між ЄС та Канадою (СЕТА), Угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС (DCFTA), Угоди про вільну торгівлю між Україною й Канадою (CUFTA), Угоди про вільну торгівлю між Канадою та США (НАФТА) (рис. 3).

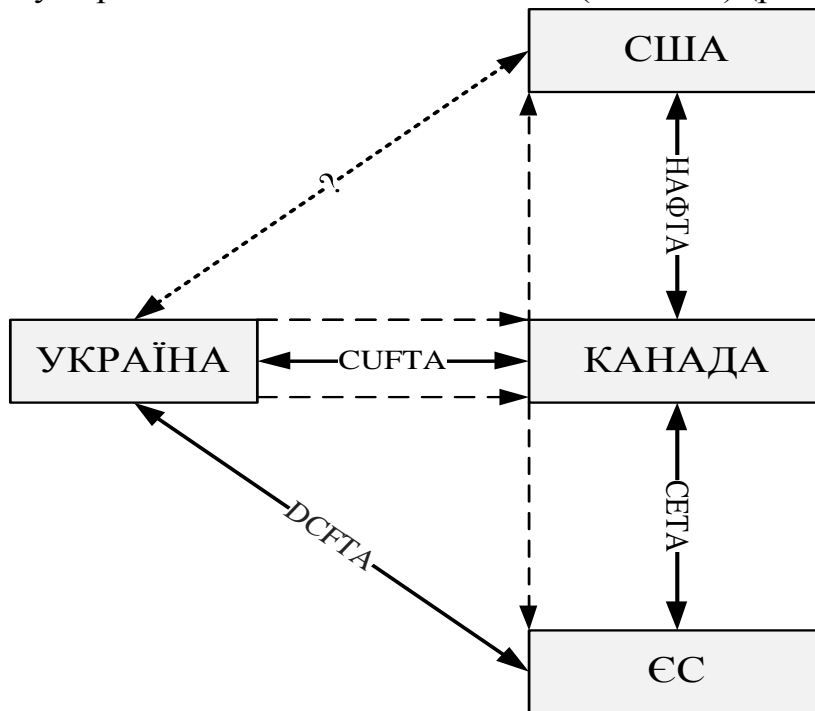

Рис. 3. Вектори розвитку торговельно-економічних відносин України та Канади в контексті дії їх зовнішніх гео економічних стратегій
[Складено автором]

Порівняльний аналіз складових індексу глобальної конкурентоспроможності (GCI) України та Канади на основі дискримінантного аналізу дозволив визначити особливості розвитку для кожної з країн та знайти взаємозалежності складових індексу GCI для України та Канади:

$$Z = 23,3145x_1 - 3,0259x_2 - 2,6439x_3 - 7,8734x_4 + 5,4266x_5 - 2,2892x_6 - 14,1051x_7 - 3,6614x_8 + 5,0296x_9 - 5,9131x_{10} - 1,2888x_{11} - 15,6996x_{12}$$

де $x_{ii}=1, \dots, 12$ – складові індексу GCI.

Аналіз вагових коефіцієнтів отриманої функції довів, що з метою виходу України на рівень соціально-економічного розвитку, порівняного з рівнем Канади, та становлення між Україною та Канадою паритетних торговельно-економічних відносин, найбільш ефективним є посилення діяльності в напрямку управління якістю вітчизняних державних та суспільних установ (x_1), інновацій (x_{12}) та ефективності ринку праці України (x_7).

Поглиблене дослідження умов асиметрії рівнів соціально-економічного розвитку України та Канади за допомогою кореляційного аналізу дозволило встановити, що для забезпечення ефективних українсько-канадських торговельно-економічних відносин необхідно створити найбільш сприятливий клімат для вітчизняних фінансових установ.

З метою визначення оптимальної номенклатури товарів в українсько-канадських торговельно-економічних відносинах на період 2017-2019 рр. у контексті дій Угоди про співробітництво між Україною та Канадою та Експортної стратегії України у роботі математично обґрунтовано найбільш перспективні товарні групи в експортно-імпортних потоках між Україною та Канадою, які визначають тенденції їх зростання (рис. 4).

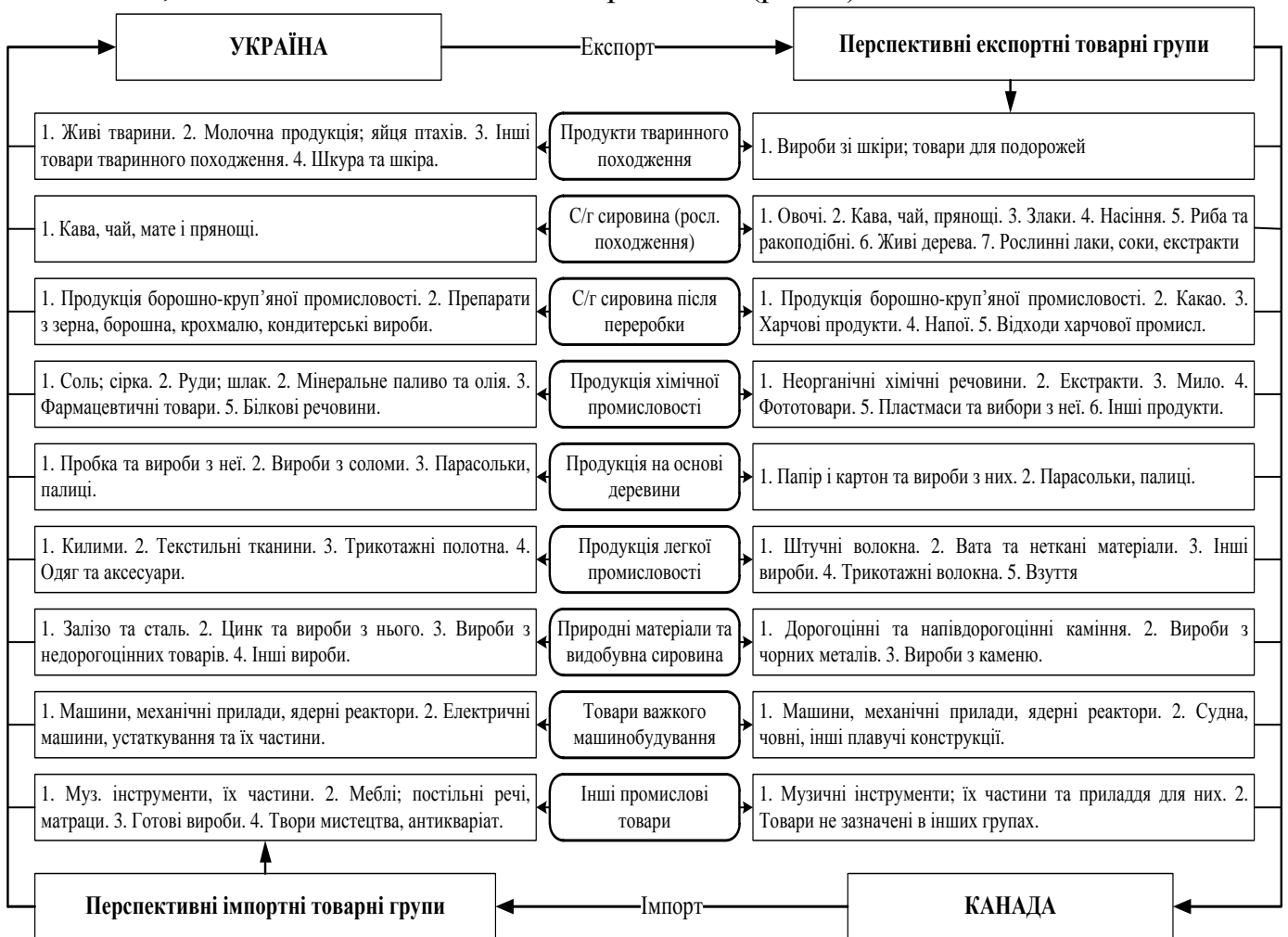

Рис. 4. Перспективні товарні групи в експортно-імпортних потоках між Україною та Канадою [Розроблено автором]

На основі здобутих результатів у ході дослідження запропоновано механізм оптимізації торговельно-економічних відносин України з Канадою (рис. 5), основними цілями якого є поглиблення та розширення співробітництва між країнами; скасування існуючої асиметрії торговельного балансу; збільшення обсягів загального товарообігу; зростання частки товарів з високою доданою вартістю; вихід українських підприємств на нові ринки збуту; галузева та виробнича кооперація, що передбачає удосконалення суспільної організації виробництва України, його спеціалізації, концентрації, вдосконалення технології, впровадження досягнень науково-технічного прогресу, раціонального використання ресурсів і зростання ефективності і прибутковості. Використання в механізмі заходів оптимізації обґрунтовано виокремленими автором факторами та засобами оптимізації, що узгоджуються зі стратегічними напрямками розвитку України до 2020 року, які включають: дерегуляцію, розвиток підприємництва та конкуренції; управління державною власністю та приватизацію; розвиток публічних закупівель; розвиток інновацій та реформу у сфері інтелектуальної власності; розвиток промислового виробництва та залучення інвестицій; розвиток експорту та розширення зовнішньоекономічних зв'язків України.

Таким чином, дослідження передумов функціонування двосторонніх українсько-канадських торговельно-економічних відносин, формування їх оптимального розвитку через дії виокремлених заходів оптимізації дозволило надати науково-практичне обґрунтування геоекономічного вектору зовнішньоекономічної стратегії України у відносинах з Канадою та запропонувати механізм оптимізації українсько-канадських торговельно-економічних відносин.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження вирішено важливе наукове завдання – поглиблення теоретико-методичних засад дослідження розвитку двосторонніх українсько-канадських торговельно-економічних відносин та обґрунтування механізму їх оптимізації в контексті реалізації геоекономічного вектору зовнішньоекономічної стратегії України. Отримані результати дозволяють сформулювати наступні теоретичні та науково-практичні висновки.

1. Теоретичне узагальнення вітчизняних й зарубіжних наукових джерел свідчить, що в основному поняття «двосторонні торговельно-економічні відносини» ототожнюються з поняттям «міжнародні торговельно-економічні відносини». У ході дослідження запропоновано авторське визначення поняття «двосторонні торговельно-економічні відносини», під яким розуміється взаємна торгівля двох країн, що базується на положеннях класичної теорії торгівлі А. Сміта і Д. Рікардо та стандартної моделі міжнародної торгівлі й полягають в балансі сукупного попиту та пропозиції в системі експортно-імпортних відносин між двома країнами.

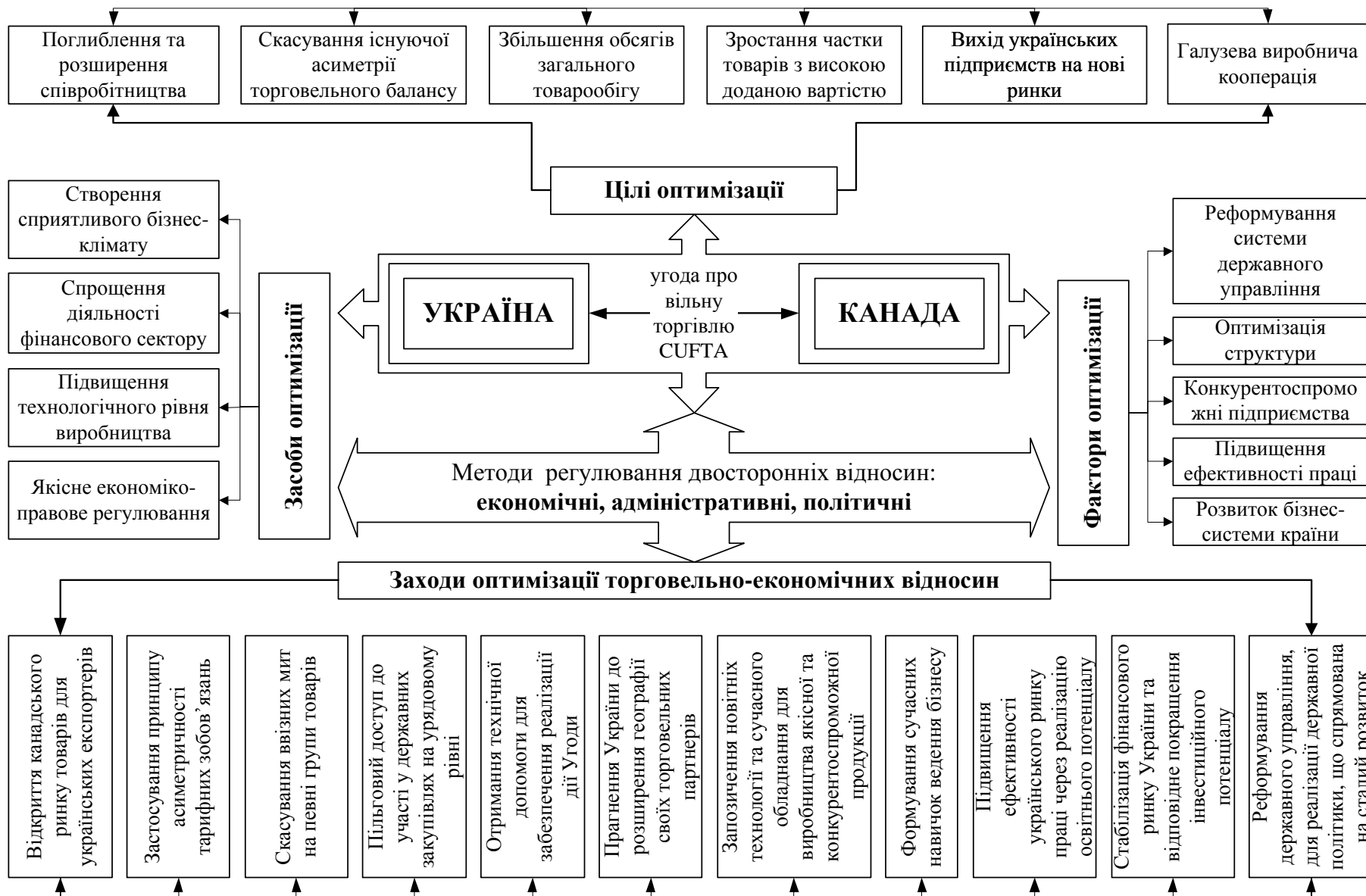

Рис. 5. Механізм оптимізації торговельно-економічних відносин України з Канадою [Розроблено автором]

2. У ході дослідження обґрунтовано, що національні зовнішні геоекономічні стратегії розвитку в сучасних умовах зростаючого поглиблення міжнародного поділу праці, зміцнення й поширення інтеграційних процесів, інтернаціоналізації національних економік та прискорення процесу глобалізації розробляються й здійснюються, виходячи з інтересів і можливостей країни, але з урахуванням геостратегічних напрямів розвитку, що передбачають сукупність напрямів зовнішньополітичної та зовнішньоекономічної діяльності країни на міжнародній арені для досягнення своїх стратегічних цілей в геополітичному або геоекономічному просторах.

3. У роботі запропоновано методичний підхід до дослідження двосторонніх торговельно-економічних відносин, який передбачає використання різноманітного інструментарію, особливістю якого є наявність прямих та зворотних зв'язків між етапами, що формують послідовність дослідження та дають змогу коригувати очікувані результати в залежності від вибору основних складових оцінювання торговельно-економічних відносин у контексті реалізації геоекономічного вектору зовнішньоекономічної стратегії розвитку.

4. За результатами аналізу соціально-економічних передумов розвитку національних економік України й Канади та потенціалу їх торговельно-економічних відносин зроблено висновок, що країни мають значні територіальні й природні ресурси, які є факторами виробництва та надають конкурентні переваги перед іншими країнами. Обґрунтовано, що Канада свого часу, на відміну від України, успішно використала всі чинники соціально-економічного розвитку й досягла значного рівня глобальної конкурентоспроможності, позитивного зовнішньоторговельного балансу, вагомій ролі на світовому ринку паливно-сировинних ресурсів й сільськогосподарської продукції та накопичення капіталу для переходу до наступних стадій розвитку.

5. На основі проведеного компаративного аналізу місця України та Канади у міжнародному поділі праці, участі у торговельних угодах та зовнішньоекономічної складової розвитку національної економіки зроблено висновок, що економіки обох країн розвиваються асиметрично, Україна за майже всіма обраними індикаторами значно поступається Канаді. Однак ідентичні показники Канади й України за темпами зростання ВВП, промислового зростання, середнім рівнем безробіття в 2015-2016 рр. свідчать про стагнаційний етап розвитку Канади та наявність проблем в економіці на сучасному етапі.

6. У роботі ідентифіковано чинники розвитку українсько-канадських торговельно-економічних відносин та зроблено висновок, що незважаючи на давню історію двосторонніх торговельно-економічних відносин, є відсутніми дієві заходи та механізми сприяння торговельно-економічного співробітництва, що також поглиблюють асиметричність торговельних систем України та Канади. Подібна ситуація призвела до того, що частка Канади у загальному експорті України, в середньому з початку 2000 рр. складає лише 0,18%, а в загальному імпорті – 0,27%, що свідчить про відсутність стратегічного

торговельно-економічного партнерства, хоча в товарній структурі експорту та імпорту кожної з них є товари, які можуть підвищити загальний товарообіг між країнами. На основі власних розрахунків виокремлено групи товарів, які мають суттєве значення у процесі формування торговельного балансу в українсько-канадських торговельно-економічних відносинах: група «сільськогосподарська сировина нетваринного походження» (коефіцієнт впливу – 0,85); група «продукція на основі деревини» (коефіцієнт впливу – 0,84); група «інші промислові товари» (коефіцієнт впливу – 0,82); група «природні матеріали, копалини та вироби з них» (коефіцієнт впливу – 0,8).

7. У дослідженні зазначено, що основою торговельно-експортного потенціалу країн є міжнародний поділ праці, функціонування якого потребує взаємодії сприятливого правового, економічного та соціального середовища. Обґрунтування заходів оптимізації потенціалу розвитку українсько-канадських торговельно-економічних відносин здійснено на основі аналізу Угоди про вільну торгівлю між ЄС та Канадою (СЕТА), Угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС (DCFTA), Угоди про вільну торгівлю між Україною й Канадою (CUFTA), Угоди про вільну торгівлю між Канадою та США (НАФТА), порівняльного аналізу складових індексу глобальної конкурентоспроможності як основних векторів розвитку торговельно-економічних відносин України та Канади в контексті дії сучасних гео економічних напрямів та дозволило зробити висновок, що з метою виходу України на рівень соціально-економічного розвитку, порівняного з рівнем Канади, найбільш ефективним є приділення уваги управлінню якості вітчизняних державних та суспільних установ, інноваціям, ефективному ринку праці; стабільності макроекономічного середовища, розвитку фінансового ринку та технологічній готовності до інновації.

8. З метою визначення оптимальної структури товарообігу України і Канади та перспективних товарних груп в експортно-імпортних потоках між країнами в контексті реалізації зовнішньоекономічного вектору національної стратегії України обчислено взаємозалежності між експортом та імпортом в українсько-канадських відносинах на основі методу канонічних кореляцій, виділено товарні групи, які є найбільш значущими в експортно-імпортній складовій торговельно-економічних відносин між Україною та Канадою та запропоновано систему оптимальної структури товарообігу між країнами на сучасному етапі розвитку, а саме: сільськогосподарські товари, продукція легкої та хімічної промисловості, видобувна сировина, продукція важкого машинобудування, тощо.

9. У ході дослідження запропоновано розроблений автором механізм оптимізації торговельно-економічних відносин України з Канадою, основними цілями якого є поглиблення та розширення співробітництва між країнами; скасування існуючої асиметрії торговельного балансу; збільшення обсягів загального товарообігу; зростання частки товарів з високою доданою вартістю; вихід українських підприємств на нові ринки збуту; галузева та виробнича кооперація, що передбачає удосконалення суспільної організації виробництва, його спеціалізації, концентрації, вдосконалення технології, впровадження

досягнень науково-технічного прогресу, раціонального використання ресурсів і зростання ефективності і прибутковості; які обґрунтовані заходами, факторами та засобами оптимізації та узгоджуються зі стратегічними напрямками розвитку України до 2020 р., що включають: дерегуляцію, розвиток підприємництва та конкуренції; управління державною власністю та приватизацію; розвиток інновацій та реформу у сфері інтелектуальної власності; розвиток промислового виробництва та залучення інвестицій; розвиток експорту та розширення зовнішньоекономічних зв'язків України.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Розділи у монографіях:

1. Сідоров М. В. Дослідження підходу до оцінки розвитку інформатизації країн світу в умовах міжнародної глобалізації / В. О. Бабенко, А. С. Перепелица, М. В. Сідоров // *Innovation in the development of socio-economic systems: microeconomic, macroeconomic and mesoeconomic levels.* – Collectiv monograph. – Vol. 1. Lithuania: «Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2016. – 324 p. – P. 28-47.

Особистий внесок здобувача: охарактеризовано розвиток інформатизації як одного з чинників формування глобальної конкурентоспроможності країни.

2. Сідоров М. В. Україна на світовому ринку туристичних послуг : сучасний стан та перспективи розвитку : монографія / М. В. Сідоров, О. Є. Юрченко, С. О. Юрченко. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. – 256 с.

Особистий внесок здобувача: проаналізовано диверсифікацію туристичного продукту України в контексті його виходу на північноамериканський туристичний ринок.

Публікації у наукових виданнях іноземних держав та у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз:

3. Сідоров М. В. Головні аспекти зростання економіки Канади в контексті її залучення до глобальної економіки / М. В. Сідоров // *The scientific heritage (Budapest, Hungary)* – № 11 (11) (2017), P.2. – P. 13-18.

4. Сідоров М. В. Дослідження стратегічних перспектив розвитку інтеграційних процесів України у глобальній системі міжнародної торгівлі / В. О. Бабенко, В. О. Петухова, М. В. Сідоров // *Технологический аудит и резервы производства.* – 2016. – № 3/5 (29). – С. 41-48.

Особистий внесок здобувача: удосконалено методичне забезпечення визначення стратегічного позиціонування основних торговельних партнерів України.

5. Сідоров М. В. Інноваційний розвиток інформатизації готельного бізнесу в умовах глобалізації світового господарства / Н. А. Казакова, М. В. Сідоров, А. С. Перепелица // *Проблеми економіки.* – 2017. – №1. – С. 21–25.

Особистий внесок здобувача: проведено аналіз використання ІКТ бізнес-процесів як чинника формування умов сприяння розвитку двосторонніх торговельно-економічних відносин.

6. Сідоров М. В. Перспективи українсько-канадських відносин в контексті підписання Угоди про вільну торгівлю CUFTA / М. В. Сідоров // Бізнес Інформ. – 2017. – №3. – С. 84–90.

7. Сідоров М. В. Інноваційний розвиток інформатизації міжнародного готельного бізнесу в умовах глобалізації світового господарства [Електронний ресурс] / М. В. Сідоров, А. С. Перепелиця // Ефективна економіка. – 2017. – №4. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5554>.

Особистий внесок здобувача: визначено напрями розвитку інформаційних технологій як одного з чинників підвищення конкурентоспроможності міжнародної торгівлі.

8. Mykhailo Sidorov. The place and perspectives of Ukraine in international integration space / Vitalina Babenko, Maryna Pasmor, Juliia Pankova, Mykhailo Sidorov // Problems and Perspectives in Management, 2017. – Volume 15, Issue №1. – P. 80-92. – doi: [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.15\(1\).2017.08](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.15(1).2017.08).

Особистий внесок здобувача: проаналізовано місце України в сучасних інтеграційних процесах.

Публікації у наукових фахових виданнях України:

9. Сідоров М. В. Зовнішньоекономічні зв'язки Канади: сучасний стан і тренди розвитку / М. В. Сідоров // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2015. – №17, ч.3. – С. 36-40.

10. Сідоров М. В. Особливості функціонування економіки Канади на сучасному етапі її розвитку / М. В. Сідоров // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». – Випуск 5. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – С. 74-79.

11. Сідоров М. В. Методичні підходи до оцінювання торговельно-економічних відносин між Україною та Канадою / М. В. Сідоров // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». – Випуск 6. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – С. 71-76.

Публікації в інших виданнях:

12. Сідоров М. В. Интеграция исламских банков в страны бывшего СССР, ЕС и США / В. И. Сидоров, Н. С. Гайдей, М. В. Сидоров // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». – № 1144. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – С. 69-75.

Особистий внесок здобувача: проаналізовано особливості інтеграції ісламських банків у країни G7 в контексті їх впливу на торговельно-економічні відносини.

13. Сідоров М. В. Особливості економічної політики Канади в умовах подолання нециклічних криз / М. В. Сідоров // Збірник тез XV Міжнародного наукового конгресу «Публічне управління: стратегія реформ 2020» (23 квітня 2015 року). – Харків : Видавництво ХарPI НАДУ «Магістр», 2015. – С. 259-261.

14. Сідоров М. В. Инновационно-инвестиционные аспекты развития предприятий Канады в современных условиях / М. В. Сидоров // Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції «Економіка підприємства : сучасні проблеми теорії та практики» (18 вересня 2015 р.) – Одеса, Атлант, 2015. – 367 с. – С. 117-119.

15. Сідоров М. В. Перспективы развития Харькова в контексте его участия в трансграничном сотрудничестве / Н. А. Казакова, М. В. Сидоров // Матеріали X науково-практичної конференції молодих вчених «Актуальні проблеми світового господарства та міжнародних економічних відносин» (3 квітня 2015 року). – Харків : ХНУ імені Каразіна, 2015. – С. 321-324.

Особистий внесок здобувача: визначено роль м. Харкова в перспективах розвитку торговельно-економічного співробітництва України.

16. Сідоров М. В. Порівняльний аналіз передумов ведення зовнішньої торгівлі України та Канади / М. В. Сідоров // Глобальные проблемы экономики и финансов: тезисы докладов III Международной научно-практической конференции (Киев-Прага-Вена, 30 сентября 2015). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.inter-nauka.com/issues/conf-2015/september/374>

17. Сідоров М. В. Перспективы функционирования зоны вільної торгівлі між Україною та Канадою / М. В. Сідоров // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Геостратегічні пріоритети України в політичній, економічній, правовій та інформаційній сферах» (15 жовтня 2015 р.) – Київ : КІМО, 2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.iir.edu.ua/uploads/files/Publikacii/2015_10_15.doc

18. Сідоров М. В. Участь Канады в економічних організаціях, інтеграційних і торговельних угодах: особливості та дискусійні питання / М. В. Сідоров // Матеріали XI науково-практичної конференції молодих вчених «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» (25 березня 2016 року). – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 378 с. – С. 250-254.

19. Сідоров М. В. Ключові пріоритети формування зовнішньої політики України в умовах глобалізаційних викликів сучасності / М. В. Сідоров // IV міжнародний молодіжний форум «Україна у світі, світ про Україну», Дипломатична академія України при МЗС України, 25 березня 2016 року. – «Україна у світі, світ про Україну» : збірник тез доповідей / за заг. ред. В. Г. Циватого, Н. О. Татаренко – К. : ДАУ при МЗС України, 2016 – 156 с. – С. 120-122.

20. Сідоров М. В. Особливості впровадження інформаційних технологій у бізнес-системи Канади / М. В. Сідоров // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Міжнародний бізнес як фактор розвитку» (21 квітня 2016 року) / За заг. ред. проф. С. І. Архієреєва– Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 156 с. – С. 129-132 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://international-relations-tourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/6461e1751e043189631338095f0a2d5d.pdf>

21. Сідоров М. В. Кластерний підхід до оцінки рівня інформатизації країн світу в умовах міжнародної глобалізації / В. О. Бабенко, А. С. Перепелица,

М. В. Сідоров // «Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит» Наукові журнали НТУ «ХПІ». – № 11 (154), 2016. – С. 32-44.

Особистий внесок здобувача: проведено порівняльну оцінку рівня інформатизації України та Канади.

АНОТАЦІЯ

Сідоров М. В. Українсько-канадські торговельно-економічні відносини як геоелекономічний вектор зовнішньоекономічної стратегії України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук (доктора філософії) за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини. – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України, Харків, 2017.

Дисертація присвячена поглибленню теоретико-методичних засад дослідження розвитку двосторонніх українсько-канадських торговельно-економічних відносин та обґрунтуванню механізму їх оптимізації в контексті реалізації геоелекономічного вектору зовнішньоекономічної стратегії України.

У роботі досліджено наукове підґрунтя та охарактеризовано генезу формування двосторонніх торговельно-економічних відносин; визначено вектори зовнішньоекономічних стратегій з позицій глобальних умов розвитку; обґрунтовано методичні засади дослідження двосторонніх торговельно-економічних відносин країн у контексті їх зовнішньої геоелекономічної стратегії.

Охарактеризовано соціально-економічні передумови розвитку торговельно-економічних відносин України й Канади; проведено компаративний аналіз національних економік України й Канади в контексті їх участі у міжнародному поділі праці; оцінено чинники розвитку українсько-канадських торговельно-економічних відносин у сучасному глобальному просторі.

Визначено потенціал розвитку українсько-канадських торговельно-економічних відносин у контексті їх зовнішньої геоелекономічної стратегії; запропоновано механізм оптимізації торговельно-економічних відносин України з Канадою в умовах асиметричності торговельних систем.

Ключові слова: геоелекономічний вектор, двосторонні українсько-канадські торговельно-економічні відносини, зовнішньоекономічна стратегія розвитку, зовнішня торгівля, компаративний аналіз національних економік, механізм оптимізації торговельно-економічних відносин, потенціал розвитку торговельно-економічних відносин.

АННОТАЦІЯ

Сидоров М. В. Украинско-канадские торговельно-экономические отношения как геоэкономический вектор внешнеэкономической стратегии Украины. – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук (доктора философии) по специальности 08.00.02 – мировое хозяйство и международные экономические отношения. – Харьковский национальный

университет имени В. Н. Каразина Министерства образования и науки Украины, Харьков, 2017.

Диссертация посвящена углублению теоретико-методических основ исследования развития двусторонних украинско-канадских торгово-экономических отношений и обоснованию механизма их оптимизации в контексте реализации геоэкономического вектора внешнеэкономической стратегии Украины.

В работе исследована научная основа и охарактеризована генеза формирования двусторонних торгово-экономических отношений, предложено авторское определение понятия «двусторонние торгово-экономические отношения». Определены векторы внешнеэкономических стратегий с позиций глобальных условий развития. Предложен методический подход к исследованию двусторонних торгово-экономических отношений стран, который предусматривает использование разнообразного инструментария и формирует последовательность исследования.

Охарактеризованы социально-экономические предпосылки развития торгово-экономических отношений Украины и Канады. Проведен компаративный анализ национальных экономик Украины и Канады в контексте их участия в международном разделении труда и определено, что экономики обеих стран развиваются асимметрично. Оценены факторы развития украинско-канадских торгово-экономических отношений и сделан вывод о необходимости действенных механизмов их интенсификации.

Определен потенциал развития украинско-канадских торгово-экономических отношений в контексте их внешней геоэкономической стратегии и обосновано, что с целью выхода Украины на более высокий уровень социально-экономического развития наиболее эффективно уделять внимание управлению качества отечественных государственных и общественных учреждений, инновациям, эффективному рынку труда; стабильности макроэкономической среды, развитию финансового рынка и технологической готовности к инновациям. Предложен механизм оптимизации торгово-экономических отношений Украины с Канадой в условиях асимметричности торговых систем, который обоснован определенными мерами, факторами и средствами оптимизации и согласуется со стратегическими направлениями развития Украины до 2020 г.

Ключевые слова: геоэкономический вектор, двусторонние украинско-канадские торгово-экономические отношения, внешнеэкономическая стратегия развития, внешняя торговля, компаративный анализ национальных экономик, механизм оптимизации торгово-экономических отношений, потенциал развития торгово-экономических отношений.

ABSTRACT

Sidorov Mykhailo Vadymovych. Ukrainian-Canadian trade and economic relations as a geo-economic vector of Ukraine foreign economic strategy – Qualification research work as a manuscript.

Dissertation for Ph. D. Degree in Economics, speciality 08.00.02 – World Economy and International Economic Relations. – V.N. Karazin Kharkiv National University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Kharkiv, 2017.

The dissertation is devoted to deepening of theoretical and methodological principles of the research of the development of bilateral Ukrainian-Canadian trade and economic relations and to justification of the mechanism of their intensification in the context of implementing the geo-economic vector of the foreign economic strategy of Ukraine.

The scientific background has been investigated and the genesis of the formation of bilateral trade and economic relations have been described. The vectors of foreign economic strategies have been determined from the standpoint of global development conditions. The methodical principles of research of bilateral trade and economic relations of countries in the context of their external geoeconomic strategy have been justified.

The socio-economic preconditions of the development of trade and economic relations of Ukraine and Canada have been determined. A comparative analysis of the national economies of Ukraine and Canada in the context of their participation in the international division of labor have been made. The current state of trade and economic relations between Ukraine and Canada have been assessed. The perspective vectors of their development have been predicated.

The potential of development of Ukrainian-Canadian trade and economic relations in the context of their external geoeconomic strategy have been determined; The mechanism of optimization of trade and economic relations of Ukraine with Canada in the conditions of asymmetry of trading systems has been offered.

Key words: geo-economic vector, bilateral trade and economic relations, foreign economic strategy of development, foreign trade, comparative analysis of national economies, trade and economic relations optimization mechanism, the potential for the development of trade and economic relations.

СІДОРОВ МИХАЙЛО ВАДИМОВИЧ

**УКРАЇНСЬКО-КАНАДСЬКІ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ
ВІДНОСИНИ ЯК ГЕОЕКОНОМІЧНИЙ ВЕКТОР
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ**

Спеціальність 08.00.02 – світове господарство
і міжнародні економічні відносини

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук (доктора філософії)

Підписано до друку 28.08.2017.
Формат 60x90/16. Ум. друк. арк. 0,9.
Гарнітура Times. Тираж 100 пр.
Замовлення №_____.